

si Phyllis Schlafly preprosto izmisli raziskave, citira podatke, ki ne obstajajo, ponareja številke udeležencev protestov ali reže in montira izjave feministk na način, da se na koncu zdi, kot da te kličejo k apokalipsi. V resnici so bile to strategije, ki jih ni uporabljala sama, temveč celo gibanje, ki je zgolj v desetletju korenito polariziralo ameriško politično krajino, navaja Marjorie Spruill v knjigi *Divided We Stand*. V njej podrobno opiše dve poti revolucije in protirevolucije obdobja, ki sta se, kot tolikokrat poprej, bili na račun pravic žensk in manjšin, pripeljali do Reagana in nazadnje do Trumpa. Phyllis Schlafly je bila samo ena v širši mobilizaciji segmentov družbe, ki so bili pred tem apolitični; Gloria Steinam, ki jo je v sedemdesetih v maniri prosvetljene liberalke podcenjevala in z njo ni želela debatirati, da je ne bi še bolj izpostavljala javnosti, pa je ob izidu serije rekla, da ta preceni domet konservativke in zgreši v tem, da ženske postavlja nasproti druga drugi: »Serija ustvarja vtis, kot da smo bile same sebi največje sovražnice, zaradi česar se zabriše dejstvo, kdo je bil v resnici naš sovražnik. Ne gre za to, da med nami ni bilo konfliktov – konflikti so seveda bili –, vendar v grobem nimamo dovolj moči, da bi bile svoj največji sovražnik.« A seriji takšno branje povzroča krivico. Če nas je Hollywood skozi življenja zavajal s srečnimi konci in zato skozi devet delov vseeno nekako upamo, da kljub resničnemu razpletu zmaga enakost, *Mrs. America* razkrije, da nobena od žensk zares nikoli ni imela iskrene podpore patriarhalnih »gospodarjev«. Tu ustvarjalci spretno uporabijo referenco na zgodovino feminističnega filma, **Jeanne Dielmann, 23, Quai du Commerce, 1080 Bruxelles** (1975, Chantal Akerman), ki se najprej pojavi med Aličinem zablojenim popotovanjem po feminističnem zborovanju in nato v nekakšnem metazaključku serije, ki pokaže, da življenja žensk z obeh polov, ne glede na njihov trud in ambicije, pogosto vodijo nazaj k tistemu znamenitemu prizoru Jeanninega dolgotrajnega lupljenja krompirja v domači kuhinji.

THE MORNING SHOW

BOJANA BREGAR

Dobro jutro?

Koncern Apple je konec leta 2017 oznanil, da z devetimi originalnimi serijami v razvoju vstopa na trg spletnih serij s svojo platformo, Apple TV+, v poskusu, da na dolgi rok uspe odškrniti znaten kos pogače Netflixu, ki še vedno trdno zasidran v milijonih domov obvladuje trg. Težka naloga za podjetje, ki konkurira številnim drugim in njihovim platformam, hkrati pa vstopa v igro brez izkušenj – toda lažja, ker si lahko privoščijo nakupe z razkošnimi ponudbami izkušenim TV-producentom in drugim ustvarjalcem, ki so se pridružili projektu.

Med njihovimi prvimi izdelki je bila znanstvenofantastična serija **Amazing Stories** (2020–), ki temelji na istoimenski seriji iz osemdesetih, njen takratni (in tudi novi) ustvarjalec pa je Steven Spielberg. Druga serija, ki jo je Apple uspel »ukrasti« Netflixu, je **The Morning Show** (2019–), ki temelji na knjigi Briana Stelterja, nekdanjega političnega novinarja, CNN-ovega komentatorja in medijskega svetovalca Hillary Clinton. Serija z naslovom *Top of the Morning: Inside the Cutthroat World of Morning TV* je zamišljena kot paradni konj nove Appleove televizijske avanture in naj bi nagovarjala zahtevnejšo publiko: odstira pogled za kuliso najbolj znanih ameriških jutranjih TV-oddaj ter skuša prikazati vsakdanji kaos ter osebne in profesionalne izzive, s katerimi se spoprijemajo znana in manj znana imena pred in za kamero TV-studiev.

Projektu je bilo že zgodaj namenjeno, da bodo v ospredju ženski liki; kot igralki in producentki sta bili angažirani dve ikonični imeni s preloma novega milenija: Jennifer Aniston in Reese Witherspoon. S svojim statusom »deklet iz soseščine« sta bili zagotovo zelo zgovorna izbira. Čeravno bi jima bilo težko očitati nizek zvezdniški potencial, Jennifer in Reese vseeno nista ravno obraza »in the moment« Amerike, zato je njun izbor za zasedbo enega najdražjih produkcijskih projektov v svetu serij danes (budžet ene epizode je kar 15 milijonov dolarjev) zanimiv iz več vidikov.

Serija *The Morning Show* naj bi bila torej namenjena »zahtevnejšim« gledalcem Apple TV, predvsem tistim, ki so se razvadili ob ponudbi kakovostne TV in so po možnosti že

pogledali serije **Pravi detektiv** (True Detective, 2014–, Nic Pizzolatto), **Oglaševalci** (Mad Man, 2007–2015, Matthew Weiner) in **Hiša iz kart** (House of Cards, 2013 – 2018, Beau Willimon) – predvsem slednjo so imeli v mislih producenti. Inspiracija za serijo je bila bogat vir dramatičnih situacij, intrig, izdaj in skrivnosti, o katerih se je bolj ali manj glasno šepetalo v TV industriji. Povezati izvorni material v koherentno, napeto, zasvojljivo »pametno« dramo je bila naloga Jaya Carsona iz ekipe *Hiše iz kart*, ki naj bi svoj čarobni dotik iz pisarn političnih pretendentov prenesel v labirinte studiev in pisarn velikih medijskih hiš.

Toda konec leta 2017 je na kulturno in medijsko sceno prineslo gibanje #MeToo. Ob številnih travmatičnih razkritjih zlorab in odmevnem obračunavanju v družbenih medijih je val obtožb z vidnih položajev odnesel producente, režiserje, direktorje, urednike in druge bolj ali manj vidne akterje. Med njimi se je znašel tudi eden najbolj znanih obrazov jutranjega TV-programa v ZDA, Matt Lauer, ki je bil več kot tri desetletja sovoditelj oddaje *Today* na NBC.

The Morning Show je bil na tej točki že serija z definiranim zapletom in scenarijem, zato so se znašli v zagati. Nemogoče je bilo obiti dogajanje v kontekstu #MeToo gibanja, hkrati pa jim je zmanjkovalo časa. Jay Carson je pospešeno delal na aktualnejši verziji, a producenti skupaj z Jennifer Aniston in Reese Witherspoon niso bili zadovoljni z izdelkom in so se v iskanju ženske perspektive obrnili na – ženske avtorice.

Jaya Carsona je nadomestila Kerry Ehrin, znana po seriji **Hotel Bates** (Bates Motel, 2013 – 2017), ekipi pa so se priključile izkušene režiserke, med njimi Mimi Leder (**Daj naprej** [Pay it Forward, 2000]) ter pred kratkim preminula Lynn Shelton (**Humpday**, 2009). Igralski ekipi se je pridružil tudi Steve Carell, ki je postal eden osrednjih likov serije, katalizator dogodkov, ki se zvrstijo v prvi sezoni in dodobra pretresejo strukturo fiktivne medijske hiše, v kateri se zgodi *The Morning Show*.

Po turbulentnem začetku je prvega novembra lani serija uspešno startala na zaslonih Apple TV+ s končno premiso prve sezone: *The Morning Show* je priljubljena jutranja oddaja, ki jo vodita Alex Levy (Jennifer Aniston) in Mitch Kessler (Steve Carell), »najljubši par Amerike«, a nekega zgodnjega jutra se vse spremeni zaradi članka v New York Timesu, v katerem Mitcha obtožijo spolnega nadlegovanja na delovnem mestu. Mitcha nemudoma odpustijo, ekipo, ki ustvarja oddajo, pa prevzame vzdušje nezaupanja, paranoje in popolne zmede. Obtožbe ne zamajejo le temeljev oddaje, temveč ob pozornosti javnosti in ugibanju, kdo je vedel za nadlegovanje in ostal tiho, počasi najdejo pot do samega vrha, do uprave televizijske hiše. Medtem se prične lov na novega sovoditelja, ki se hitro sprevrže v lekcijo iz *Umetnosti vojne*. Izvršni producent oddaje Chip Black (Mark Duplass) le s težavo lovi ravnotežje med interesi studijskih kolegov ter ambicijami nadrejenih. Vsaj en šop sivih las na njegovi glavi povzročijo redni obiski Coryja Ellisona, manipulatorskega, ošabnega novega šefa zabavnega programa, ki z na videz kaotičnim poveljevanjem uresničuje lastno vizijo prihodnosti televizijske hiše. Po seriji zanimivih okoliščin se na voditeljskem stolčku poleg Alex naposled znajde Bradley Jackson (Reese Witherspoon), reporterka brez studijskih izkušenj in brez dlake na jeziku. Njena odkritost in strog moralni čut poživita jutranjo oddajo, a to ni edina sprememba, ki skupaj z Bradley prispe na *The Morning Show*. Po več kot desetletju skupnega dela in prav toliko krivicah, lažeh, zatiskanju oči in molku se razpoloženje v ekipi drastično spremeni in na dan počasi vznikajo zgodbe, ki skozi prizmo #MeToo gibanja zasijejo v drugačni luči – in skupaj z njimi zasije tudi *The Morning Show*.

Kritiki so serijo sprejeli povečini z mlačnim odobravanjem, češ da se sicer loti pomembne tematike, a ji spodleti pri uresničevanju ambicij, ker ni dovolj drzna, ne gre dovolj daleč v svoji sporočilnosti, celo da zmedli v telenovelo.

Zagotovo drži, da ima serija s številnimi dramatičnimi preobratu in (pre)številnimi čustvenimi govori veliko podobnosti z žanrom, ki ji ga očitajo. Predvsem brezštevilni trenutki, ko se liki (največkrat Alex ali Bradley) spustijo v litanije, da bi upravičili ali vsaj opravičili svoja dejanja, testirajo potrpljenje gledalca, ki najbrž ne potrebuje takšne demonstrativnosti, da bi dojel, kako svoj dragoceni čas namenja zabavi, ki si želi biti pomenljiva, celo didaktična. Navsezadnje se človek ne spusti v gledanje serije o zlorabi žensk s pričakovanjem, da se bo prepustil kratkočasnosti brez razmisleka. Druga komponenta, ki se zdi nekoliko »žajfničasta«, pa je tista, zaradi katere je serija prav užitekarsko zasvojljiva. Niso vsi preobrati v zgodbi enako presenetljivi in originalni, a ko po koncu epizode zares stežka zbereš potrebno samodisciplino, da si odrečeš ogled naslednje, je to pač lahko seriji le v plus (ne glede na to, ali se loteva »velikih« tem ali kakšnih lahkotnejših ...).

Serija je torej lahko gledljiva – toda ali ji spodleti, da bi v kakovostni maniri nagovorila kompleksnosti #MeToo ere ter jo povezala s posebnostmi dela v šovbinisu?

Treba je priznati, da ustvarjalci niso imeli najlažjega dela. Prestaviti kulturni preobrat znotraj omejitev žanra dramatične TV-serije, ko se ta preobrat praktično dogaja v realnem času v realnem svetu, je tako tvegano kot ambiciozno. Stava se seriji posreči, za uspeh pa plača (manjšo) ceno neuravnoteženosti delov. Prva polovica prve sezone jemlje lekcije predvsem iz izvornega knjižnega materiala in je s tem »lahkotnejša«, pri čemer se tehničar nagne na zahtevnejšo stran, ko zgradi nastavke za zadnje dele sezone. Zdi se, da besedo končno dobijo tisti, o katerih ves čas govori le posredno – žrtve spolnega nadlegovanja – in če imamo na začetku še lahko privilegij dvoma glede Mitcheve krivde, nas v osmem in najboljšem delu sezone serija postavi pred surova, grda dejstva, ko korak za korakom rekonstruira travmatično zlorabo položaja, ki si jo Mitch privoščil na račun mlade sodelavke Hannah (Gugu Mbatha-Raw). Težko bi rekli, da si želimo videti več prizorov, kakršen se odvija v omenjenem delu, tudi ker so zagotovo za marsikatero gledalko in gledalca lahko *triggering*, toda takšna neposrednost je pomembna, predvsem ker je postavljena v primeren kontekst in ne služi nobenemu drugemu namenu, eksploataciji ali romantiziranju likov.

Lik Mitcha ni enodimenzionalen portret plenilca, ampak skrbna študija moškega na poziciji moči, ki ga patriarhalni sistem z ene strani ščiti pred refleksijo izkoriščevalskega početja, ekonomski interesi v manifestaciji medijske industrije pa pred posledicami le-tega. To je demonstrirano v prizoru, v katerem Hannah išče pravico pri direktorju televizijske

hiše, ta pa predlaga, naj vse skupaj pomete pod preprogo in ji v zameno za molk ponudi napredovanje, ki ga Hannah sprejme. Mitch je preprosto preveč dragocen za prihodnost oddaje in posledično nedotakljiv. Fascinantni so tudi prizori med Mitchem in Alex, ki nista le sodelavca, temveč tesna prijatelja, kar za Alex predstavlja cel niz problemov, začeni z občutkom krivde, ker je kot Mitcheva zaupnica vedela za nekatere izmed transgresij, a je ostala pasivna, ker je imela od tega korist. To v zameno sproži niz kompleksnih vprašanj in težkih moralnih odločitev, ki v zadnjem delu nekoliko razvodenijo, kar botruje nekako nezadovoljivemu koncu.

Svoj delež tako h gledljivosti kot h kakovosti pristavi razburljiva igralska zasedba. Jennifer Aniston in Reese Witherspoon, protagonistki, svoje igralsko delo opravita izjemno solidno – celo odlično, kadar se na ekranu pojavita vsaka zase. Njuni skupni prizori niso toliko slabi, kot jim morda manjka igrivosti, sproščenosti – znova morda zato, ker sta si primorani vsakič, ko sta skupaj, do onemoglosti recitirati besedilo, ki ga scenaristom ni uspelo prebiti v scene, kjer bi sporočilo posredovali bolj kinematično.

Steve Carell kot Mitch prepričljivo manevrira po čerih vloge človeka, ki iz neznanske priljubljenosti v javnosti pade v nemilost, celo popolno zaničevanje, pri čemer le s težavo dojame, zakaj se mu je to zgodilo. Med najbolj bolečimi prizori so tisti, v katerih se končno začne zavedati, da je s predatorskim obnašanjem povzročil resnično škodo resničnim ljudem. V eni takšnih scen Mitch na večerjo povabi bežnega znanca, sicer slavnega režiserja, ki ga sam zelo občuduje. Kot Mitch je tudi omenjeni režiser (ki je nekakšna mešanica Woodyja Allena in Romana Polanskega) v nemilosti zaradi obtožb spolnega nadlegovanja. Ko po večerji pijeta vsak svoj viski, ju združi pritoževanje nad represivnostjo politične korektnosti, odsotnostjo svobode govora in sploh nad tem, kako je mlada generacija preprosto preobčutljiva. Mitch navdušeno pritrjuje režiserju, ki benti nad izgubo seksualne svobode, dokler se ta ne pobaha, da je pred leti spal z mladoletnico. Na tej točki se Mitch ne more več videti v isti luči, kot nekdo, ki so se mu stvari preprosto zgodile, zato ker so se spremenili časi in družbene norme. »Ne vem, kaj sem jaz, ampak vem, da nisem to, kar si ti,« mu zabrusi – prepaden, ko se zave, da bo zgodovina njegovo ime zapisala ob bok tega človeka in ju povezala v nekakšnem skupnem zarotništvu. Njegovo nelagodje ob tem je več kot občutno, naše pa prav tako.

Mark Duplass kot urednik oddaje Chip ter Billy Crudop kot spletkarski Cory zaokrožita ožjo igralsko ekipo, in če lik

prvega lahko skozi deset delov serije dodobra spoznamo, je slednji precej bolj skrivnosten; včasih se zdi, da meji na karikaturu – z izjemo skupnih prizorov z Reese Witherspoon. »Kemija med igralci« je zagotovo primeren opis za to, kar se v njih dogaja. Medtem je Mark Duplass preprosto brezhiben stranski igralec, ki se zlije z vsako vlogo in jo povzdigne v užitek. (Ste ga že videli v seriji **Goliath** (2016–)?)

Če bi se želeli vprašati, ali smo s serijo *The Morning Show* dobili tisto, kar si kot družba dve leti po formaciji #MeToo gibanja zaslužimo ali potrebujemo, bi bil odgovor najbrž negativen. Seveda so tudi pričakovanja izjemno visoka. Naša bilanca je, po vsem povedanem, v glavnem pozitivna. Zanimivo bo videti, kaj bo prinesla druga sezona, ki je trenutno pod vprašajem zaradi prekinitve snemanj ob pandemiji. Morda si ne moremo obetati revolucionarnih presežkov kakovostne televizije, toda nekje nas čaka nekaj miselnih akrobacij – in pa dober *twist* ali dva.

ZADNJI PLES

PETER ŽARGI

»Tudi republikanci kupujejo superge«

V revizionističnem vesternu Richarda Brooksa **Ugrizni v kroglo** (Bite the Bullet, 1975) se med navdušenim britanskim jockeyjem, ki redno potuje v ZDA na pomembne tekme, in Genom Hackmanom, potrtem veteranom špansko-ameriške vojne, odvije pogovor:

Prepotoval sem 3000 milj za kentuckyjski derbi, in 2.000 milj za dvoboje Joea Gansa proti Battling Nelsonu. Dvainštirideset fantastičnih rund, preklemano čudovito. Veste, kdo je zmagal?

Me niti ne zanima.

Ne zanima vas, kdo je zmagal? To ni le neverjetno ... To je povsem ne-ameriško!

Kasneje Hackman potoži prijatelju:

Si vedel, da sem povsem ne-ameriški?

Kaj naj bi to pomenilo?

Nisem prepričan ... samo ... če nisi najboljši, ali pa prvi in največji, če ne zmagаш ... potem nisi Američan.

Če bi Gene Hackman videl **Zadnji ples** (The Last Dance, 2020, Jason Hehir), Netflixov težko pričakovani dokumentarec o zadnji sezoni legendarne postave Chicago Bullsov l. 1998, bi potegnil revolver.

Televizijska ekipa ESPN je takrat izjemoma dobila priložnost spremljati najslavnejšo ekipo na svetu na vsakem koraku, kar je v času pred družbenimi mediji pomenilo edinstven vpogled v zakulisje. Posnetki – vsega skupaj preko 500 ur – so čakali več kot dvajset let, preden so ugledali luč dneva; predpogoj za izdajo je bilo soglasje Michaela Jordana, ki je čakal na ustrezen *pitch*, in čigar produkcijska hiša je tudi so-nadzorovala vsebino končnega izdelka. Uradna premisa tako obljublja desetdelni dokumentarec o zadnji sezoni moštva, sestavljenega okoli Jordana, Scottieja Pippena in trenerja Phila Jacksona, ki je med leti 1991 in 1998 v šestih NBA finalih prineslo Chicagu šest lovorik. Sezono so zaznamovala trenja med vodstvom ekipe na eni ter trenerjem in glavnima zvezdnikoma na drugi strani. Športni direktor Jerry Krause, mnogokrat spregledani snovalec šampionske ekipe, je zaradi večletnih osebnih zamer dal Jacksonu jasno vedeti, da ne bo nikoli več trener Bullsov, tudi če v prihajajočem letu dobi vseh 82 tekem. Jackson je tako sklical svoje varovance, jim povedal, da bo to njihov zadnji ples, ter jih popeljal še do zadnjega osvojenega prvenstva.

Neuradna premisa, ki serijo v resnici preveva, pa je – kljub navideznemu poskusu deikonizacije – utrditev Jordanovega (upravičenega) mesta v zgodovini košarke, športa in popularne kulture. Serija se izmenjujoče med sezono 97/98 in preteklimi sezonami spreha po dolgi poti od Jordanovih začetkov do njegove druge upokojitve. Sicer omenja raznovrstne dejavnike, ki so botrovali uspehom Chicaga, od tega, kako je Jerry Krause z odličnim občutkom za prezrte talente pripeljal v ekipo vedno znova prave

